

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa T. L.

przeciwko M. L.

o ochronę dóbr osobistych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 października 2011 r.,

zażalenia powoda na postanowienie o kosztach procesu zawarte

w punkcie 2 wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 18 marca 2010 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 18 marca 2010 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda T. L. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 12 października 2009 r. oddalającego powództwo przeciwko jego żonie M. L. o zapłatę 120.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych oraz zobowiązanie do złożenia oświadczenia, że przeprasza powoda za ochrzzczenie dziecka w niewłaściwy sposób. W tym samym wyroku Sąd Apelacyjny zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2970 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego postępowaniu apelacyjnym.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, opartego na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 k.p.c.), Sąd Apelacyjny wskazał, że zwolnienie powoda od kosztów sądowych nie wpływa na obowiązek zwrotu kosztów przeciwnikowi procesowemu. Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c., który jako przepis wprowadzający wyjątek od zasady, nie może być wykładany rozszerzająco. Jego zastosowanie powinno mieć miejsce tylko wówczas, gdyby obciążenie strony kosztami było oczywiście nienależne w świetle art. 98 § 1 k.p.c., a taka sytuacja nie zachodzi.

Powód złożył zażalenie na zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego postanowienie o kosztach postępowania apelacyjnego. Zarzucił w nim naruszenie art. 102 k.p.c. przez jego niezastosowanie w związku z uznaniem, że nie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek uzasadniający odstąpienie od nałożenia na powoda obowiązku zwrotu pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym pomimo, że za zastosowaniem art. 102 k.p.c. przemawiało wygórowane wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej w stosunku do jego nakładu pracy a także sytuacja życiowa i majątkowa powoda.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na podstawie art. 102 k.p.c. sąd może w wypadkach szczególnie uzasadnionych odstąpić od obciążenia strony przegrywającej kosztami. Ustalenie, czy takie szczególne wypadki zachodzą ustawodawca pozostawił swobodnej ocenie sądu (por. postanowienia SN z dnia 13 lipca 2011 r., III Cz

32/11, nie publ.; z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, nie publ.; z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, nie publ.; wyrok SN z dnia 22 listopada 2006 r., V CSK 292/06, nie publ.). Skorzystanie z przepisu art. 102 k.p.c. jest zatem suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego, który powinien uwzględnić wszystkie okoliczności, które mogą usprawiedliwiać odstępianie od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Sąd Apelacyjny stosując ogólną regułę orzekania o kosztach postępowania, przewidującą obciążenie strony przegrywającej kosztami (art. 98 k.p.c.) wskazał przyczyny niezastosowania art. 102 k.p.c.

Ocena ta nie została skutecznie podważona w zażaleniu. Zważyć trzeba, że sytuacja majątkowa powoda nie jest aż tak szczególnie trudna aby uzasadniała zastosowanie tego przepisu. Dał temu wyraz Sąd Apelacyjny w postanowieniu z dnia 27 lipca 2010 r., udzielając powodowi tylko częściowego - ponad kwotę 3000 złotych z tytułu opłaty od skargi kasacyjnej - zwolnienia od kosztów sądowych na etapie postępowania odwoławczego. Od obowiązku zwrotu stronie wygrywającej proces, poniesionych przez nią kosztów procesu, nie zwalnia wskazana w zażaleniu sytuacja życiowa powoda a także co do zasady charakter sporu, także wówczas, gdy jego podłożem są różnice światopoglądowe. Przedmiotem oceny Sądu było bowiem konkretne roszczenie powoda, oparte na przepisach o ochronie dóbr osobistych, a wyrazem negatywnej oceny roszczenia były orzeczenia sądów obu instancji. Zgodnie z treścią § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) podstawę zasądzenia opłaty za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego stanowią stawki minimalne określone w tym rozporządzeniu i takie stawki zastosował Sąd Apelacyjny.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie powoda.